

באהבה ובאמונה

להתקרב אל ה' באהבה ובאמונה

נכון לעכשיו

הרב דב ביגון ראש מכון מאיר

העלון מופץ ב-50,000 עותקים
לפרסומים והקדשות בעלון ובאתר: 026461302
ההכנסות קודש למכון מאיר
תוכן המודעות באחריות המפרסם בלבד

שְׁמֵנָה - אותיות נשמה

ליום השמיני של חנוכה קוראים "זאת חנוכה" - גם תורתנו הקדושה נקראת "זאת" כדברי חז"ל: אין זאת אלא תורה שנאמר: "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל" (ע"ז, ב ב). כידוע המספר "שְׁמֵנָה" מרמז על ממד הנצח שהוא למעלה מהזמן לעומת המספר שבע - המרמז על הזמן המוגבל - שבעת ימי השבוע.

אותיות "שְׁמֵנָה" הן גם אותיות "נשמה" - לכן היום השמיני שבחנוכה הוא היום הנשמתי, עיקרה ותוקפה של חנוכה. "זאת חנוכה" וכן "זאת התורה", היא נשמתה של האומה, של ישראל עם הנצח.

נכון לעכשיו, בחנוכה אנו מפרסמים את הנסים שהשי"ת עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. כשם שבימים ההם עם ישראל האהוב דבק בתורתנו הקדושה, למרות נסיונותיהם של היוונים לכבות את אור התורה המשולה לאור כפי שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור", גם בימינו אנו רואים כיצד עם ישראל דבק בתורה הקדושה ושב אליה למרות ההשפעות הזרות של תרבות המערב שהיא תרבות יון, אותה הגברת בשינוי אדרת. וכשם שנשמת האדם משולה לנר ד' כפי שנאמר "כי נר ד' נשמת אדם", כך גם נשמת האומה היא בבחינת נר המאיר את אור ד' בעולם, ולמרות כל מאמציהם לא הצליחו ולא יצליחו לכבות את נרם של ישראל, "כי בשם קדשך נשבעת לו, שלא יכבה נרו לעולם ועד" (מתוך ברכת ההפטרה "מגן דוד"), כי "מאת ד' היתה זאת היא נפלאת בעינינו, זה היום עשה ד' נגילה ונשמחה בו".

בברכת חנוכה שמה, בציפייה לישועה השלמה

לפני חנוכה ב"ה

האיש מן הבקעה: הרב מנחם נוביק

מספר בגילוי לב על התרחקותו משמירת המצוות,

הניצוץ שהחזיר אותו הביתה וחיבורו המיוחד

לרב מרדכי שטרנברג זצ"ל

// אבנר שאקי 5

- 2 איכות של תורה הרב חגי לונדין
- 2 הנני הרב יצחק חי זאגא
- 3 הארת החנוכה לכל נפש מישראל הרב יורם אליהו
- 3 יוסף ואנטיוכס מלך יון הרב אורן טרבלסי
- 4 גוי קדוש הרב דוד לנדאו
- 4 הגביע והמנורה הרב ליאור לביא
- 6 חלומות בנישואין אסתר אברהמי
- 7 פינת ערוץ מאיר לילדים
- 8 אמת ופוסט אמת הרב שלמה אבינר

לתרומות באתר או בטלפון
meirtv.com *2331

היו שותפים

בהוספת יהדות באהבה!

אלפי שיעורים • קירוב רחוקים • מאות תלמידים
ערוץ ילדים • אולפן גיור

באהבה ובאמונה

מפרסמים!

רוצים להגיע לציבור ענק?
קוראי 'באהבה ובאמונה' מחכים לכם.

מחירים מיוחדים לרגל התחדשות העלון
026461302
headoffice@emeir.org.il

האינטלקטואלית אף היא חלק ממנו. בהתאם לכך עיצבו היוונים את מוסד "האקדמיה" (על שם חורשת "אקדמוס" מצפון לאתונה), שבו לומדים להפיק את המרב מהידע האנושי. מכאן התגלגל הניסיון המערבי להכניס את העולם כולו לנוסחאות ולטבלאות, עד שאפילו הממד הרגשי מתיימר להתכמת במדדי "אינטליגנציה רגשית" (E.Q).

לעומת התפיסה היוונית, היהדות טוענת שהממד האיכותי הוא העומד ביסוד הכמות, ולכן אין גבול לעולם החומה. פך אחד של שמן יספיק לשמונה ימים. ביסוד הסוף מצוי אינסוף, כך שבכל שעה גנוזות עצמות של פצצות אטום. כמות נראית באופן מידי; איכות משפיעה לאורך זמן. רייטיינג הוא נוצץ לשעתו אולם האמת מנצחת בטווח הארוך. **הרב מרדכי שטרנברג זצ"ל** למשל לא היה מוכר לציבור הרחב, אולם הוא העמיד דור שלם של מאות תלמידי חכמים, שגידלו אלפי תלמידים, שהשפיעו על מעגלים של עשרות אלפי בני ובנות תורה. בפרספקטיבה של מאות שנים מעכשיו השם "הרב מרדכי" יצוין כאחת הדמויות ששינו את פני העולם היהודי בתקופת הגאולה; ומה עוד יכול לבקש אדם מחייו?

אלילות היא עמדת נפש שמצויה אצל רבים מבני המאה ה-21. היא מתבטאת בראיית הממדים הכמותיים ולא האיכותיים, בנתינת מקום בנפש רק למה שאפשר למשוש, להריח ולראות. סעודה משפחתית טיפוסית בסוף השבוע תעסוק בנושאים "חשובים" כדוגמת פוליטיקה, מונדיאל ושלל חוויות השבוע. בשלב זה או אחר יזכיר מישהו לנוכחים באינחת מופגנת ש"צריך להגיד דבר תורה", מה שיגרום לעצירת השיחה התוססת ונעימת מבט חלול בדובר עד שייסיים את ה"דבר תורה". לאחר שנפרע המס הדתי, תישמע אנחת רווחה בקרב היושבים, והם ישובו בחדווה לדבר על הנושאים שבאמת מעניינים - חדשות, ספורט ועסקים. היוונים הקדמוניים, אבותיה של התרבות המערבית, סברו שהחומר מורכב מ"אטומים" - חלקיקים שאינם ("א") ניתנים לחלוקה פנימית ("טומים"). היום אנו יודעים שגם האטומים ניתנים לחלוקה, אולם תבנית החשיבה היוונית נותרה בעינה: קיימת מסגרת סופית - עליונה ותחתונה - למציאות. פך שמן יספיק ליום אחד וזהו. הממד הכמותי-חומרי הוא הבלעדי, והלמידה

מידות הראייה - ביאור למידת ענווה פיסקה א'

הרב יצחק חי זאגא

הנני

מוקדש לרפואת הרב חיים מאיר בן מילכה דרוקמן שליט"א

שליחת הציבור שלכם

מבית מקור ראשון

הוציאו להגיע למאות אלפי בתי אב בציבור הדתי? **איתנו אתם יכולים!**

- הפצה שבועית של עלוני פרשת השבוע ופרסום בכל בתי הכנסת ברחבי הארץ
- הדרכת מודעות בבתי הכנסת ובריכוזים דתיים
- דיוור ישיר בכל רחבי הארץ

המקום הנאות: **המקום הנאות** - קדם 100000 עותקים נכסו ונמסרו לאלפי אבות ואמהות בישראל. **המקום הנאות** - קדם 100000 עותקים נכסו ונמסרו לאלפי אבות ואמהות בישראל.

טלפון: 052-9908518 | ימי: 052-9908518 | 0528908518@gmail.com

ראי האר"י

ביאור על כתבי האר"י ע"פ הראי"ה קוק, המראה כי מקור כל דבריו הם בדברי האר"י, ומבאר את דברי המקור לממשל. מאת הרב יוחאי ימיני שליט"א

ניתן להזמין בטלפון: 02-9973168 | באתר **החדש**: www.ChavaBooks.co.il

ניתן להשיג את כל ספרי החוצאה ב'דני ספרים' רח' אבן ישראל 3 ירושלים

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת **הרב נפתלי בן שלמה וחנה בואר ז"ל** נפטר בכ"ד כסלו תשע"ה

רב ראשי בצרפת, טהור וחרוץ. הקדיש את כל כישוריו המעשיים לעולם הקודש. **הנצב"ה**

חנה בת יהושע בואר ז"ל **לבית סיוול** נפטרה בטרם עת בז' טבת תשכ"ב אישה צעירה שהחסד היה נר לרגליה **הנצב"ה**

אני, ואין לי דבר באישיותי, אלא האור הגדול שאתה הקב"ה מזריח בנשמת. הנה האני שנתת לי, מוכן ומזומן לעשות רצונך שמאיר בי. אין לי כלום מעצמי. אני שלך תתברך. משלך אתך, לך. כך בדיוק היה אברהם אבינו, בעת שפנה אליו הקב"ה, (בראשית כב, א), 'ויהי אחר הדברים האלה, והא-להים נסה את אברהם, ויאמר אליו אברהם, ויאמר הנני. פירש רש"י, 'הנני - כך היא עניינתם של חסידים, לשון ענווה הוא ולשון זימון'. החסיד, אברהם אבינו, שהתרום מפרטיותו הגופנית, אל כלליותו הנשמתית, שהתחבר והאמין בד', בעת שכל העולם היה שקוע באלילות תאוותנית אכזרית ונטולת חסד, הוא החסיד בעל הענווה, הממתין ומזומן למלא רצון ד' מכל הלב והנשמה. החסיד העניו שרואה עצמו כלי קיבול לאור ד', מתנגע ומבקש מהקב"ה, עשה אותי כלי לשליחותך. תן בתוכי אני' אלוקי מאיר ומשפיע. מיד עם קבלת דבר ד' לתוך האני שלו, הוא משכים בבוקר בזריזות, חובש את חמורו, קושר את חומריותו, לעשות רצון ד'. הנני, הנה האני שלי מוכן ומזומן לעשות רצונך, הוא לשון ענווה וזריזות. כי העניו הוא זריז. זריזות שנובעת מהתחברות לאורות הזורמים לתוך האני שלו המחובר בענווה לד'.

לא רק ההפך מגאווה

"הנני" הוא לשון ענווה וזריזות. כי העניו הוא זריז. ישאל השואל, והלא הרב האריך לעיל לבאר את מידת הגאווה, אז מדוע הוא מוסיף כאן לכתוב על מידת הענווה. האם ענווה אינה פשוט ההפך מגאווה? התשובה היא: לא. כשם שמידת הזהירות ומידת הזריזות בספר מסילת ישרים, הן שתי מידות שונות, אף כי יש קשר מהותי ביניהן, כך גם מידת הגאווה והענווה הן אמנם שני הפכים, אך אין זה אומר שמי שאין בו גאווה יזכה בהכרח לענווה. יתכן שיהיה אדם שאינו בעל גאווה, אך לענווה טרם זכה. תארו לעצמכם, אדם שניקה עצמו ממידת הגאווה, אבל הוא בטלן גדול או חששן גדול, אינו מחובר לעצמו, ואינו עומד הכן לקבל את דבר ד', ולהוציא אל הפועל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים. הוא אמנם זהיר מגאווה, אבל אינו זריז כלל וכלל.

הנה אני מוכן ומזומן

בעל ענווה אמת, הוא מי שנפתח באישיותו, להיות כלי קיבול לאורות האלוקים, שמהווים את האני שלו. לכן אומר העניו, הנה האני שלי מוכן ומזומן לקבל את האורות שתשלח אלי משמים. הנה אני כעני, שיודע היטב כי אין לי

שם משמואל לחנוכה

הרב יורם אליהו ר"מ במכון מאיר

רומז "על נפשות ישראל היותר מגושמים, שאין להם עליה בשבת יש להם עליה בחנוכה". הוא מבאר זאת על פי דברי החידושי הר"ם מגור, שאמר ששבת היא בבחינת ברוך, ואיש שלא מוחלט אצלו לשמור את כל התורה כולה הוא בכלל 'ארור אשר לא יקים' ואין ארור מידבק בברוך, ועל זה צריך כל איש לעשות תשובה בערב שבת, כדי לצאת מכלל ארור, ויכול להידיבק בברוך שזו השבת. אך בשבת צריך שתבוא לו ההתעוררות הזו מעצמו וכל זמן שלא זכה לה לא יכול לזכות להארת השבת כראוי. אבל בחנוכה, זוכה אדם שצר לו באמת ממצבו הירוד, באה לו התעוררות מלמעלה שירצה להסכים לקיים את התורה ומצוותיה, וזוכה לעליה והתרוממות גדולה. השפת אמת (חנוכה, תרל"ו, ליל ב') מביא רעיון דומה בשם סבו-זקנו שהוא החידושי הר"ם, וכותב זאת כך: "נפשות מבני ישראל אשר לא טהורים הם, כי נפש - ראשי תיבות נר פתילה שמן, ואלו שאין להם עליה בשבת... מכל מקום יש להם עליה בחנוכה, ומסביר, כי חנוכה וגם פורים הם חגים שבני ישראל זכו להם מכוח מעשיהם, לכן יכול למצוא בהם כל נפש ישראל תיקונו, כי יש לכל בני ישראל דבקות ושייכות לחגים האלה, כיוון שהניסים נעשו מכוח התעוררותם ופועלם של עם ישראל.

הארת החנוכה לכל נפש מישראל

דין העשוקים והצילים, ואחר כך נקם את נקמתם שקיבלו היונים את עונשם מעבר למידה. אומר השם משמואל - "זוה נשאר לדורות, בימים ההם בזמן הזה, באה התעוררות בלב אנשים אפילו המתייאשים". אם באמת צר להם ממצבם הנוכחי, כמו אז שהיה צר להם שנאמר 'עמדת להם בעת צרתם' משמע שהיה להם קשה, וזעקו לה' שיעזור להם. כאשר האדם במצב כזה קשה, הוא משועבד ליצרו הרע ומצפה ומשתוקק להוושע, אבל חסרה לו התחזקות והתעוררות לומר לעצמו, 'עלה נעלה וירשנו אותה' (את היצר הרע). הוא מתיאש ואומר לעצמו: כבר התחלתי ונשברתי ולא הצלחתי, לא כדאי לי בכלל לנסות שוב... הוא כבר לא מאמין בעצמו, אינו מאמין שעוד יש לו בחירה חופשית לשנות. אך באמת אם יקבל על עצמו לבטל את החשבונות הרבים ויקבל עליו עול מלכות שמים שלמה, הוא יעשה ויצליח. לאיש כזה באה בחנוכה התעוררות מלמעלה כמו שהיה אז בימי החנוכה, ומתקיים בו 'ועוררתי בניך ציון על בניך יוון' והוא זוכה להתעוררות ולהתחזקות. אבל מדגיש השם משמואל, זוכים להתעוררות הזו רק לפי כמה שהוא מיצר ונפשו מרה לו. מוסיף השם משמואל רמז נפלא, על מה שנאמר בגמרא, 'פתילות ושמינים שאמרו חכמים שאין מדליקים בהם בשבת מדליקים בהם בחנוכה'. זה

אנו אומרים ב'על הניסים', 'רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם'. מסביר השם משמואל (חנוכה תרע"ג, עמ' קצד), ריב - מלשון 'כי יהיה ריב בין אנשים' כלומר, יש ביניהם ריב עוד לפני שהם באים למשפט לברר מי צודק. דין - לעשות משפט ולהציל את העשוק מיד עושקו, נקמה - היא עוד יותר ממה שמגיע עונש לרשע, כמו שמסביר הרמב"ן, שבמדיין ציוו להרוג כל זכר בטף לנקמה. כך, אומר השם משמואל, יש להבין את הלשון. רבת את ריבם, מצב עם ישראל באותו הזמן היה קשה מאוד, רבים מההחסידים נהרגו, הנשארים היו בחרפה וברעה גדולה, התחבאו במערות והיוונים חיפשו אותם להורגם, ויתר העם לא עמדו בניסיון, נמשכו אחר היוונים, "וכמעט כבתה גחלת ישראל, ואין איש מתעורר כלל לעשות דבר לתועלת הדת...". הם היו בייאוש גדול כל כך, שנחמתם הייתה בזה שימותו על קידוש ה'. על זה אומר הנביא זכריה (פרק ט'), 'ועוררתי בניך ציון על בניך יוון'. הקשו המפרשים מהו 'ועוררתי'? מסביר השם משמואל שה' יתברך עורר אותם שלא ישנו עם הייאוש הזה, אלא יקומו להילחם, וזה גרם שחשמונאי ובניו, הרימו ראש לצאת לקראת צבא עצום, עם נשק רב, וזו הכוונה בפסוק שה' רב את ריבם, שעורר אותם לריב, לצאת למלחמה. זה היה מאת ה', ומכיוון שהתעוררו מלטה ופעלו, דן ה' את דינם את

עומק הפרשה

הרב אורן טרבליס ר"מ במכון מאיר

שאינו לכם חלק בא-לוהי ישראל. מדוע דווקא על קרן השור ולא במקום אחר. לפי פשוטו, משום שהשור היה כלי העבודה המרכזי שהשתמשו בו באותה תקופה והיוונים רצו שישאלו יראו תמיד את האמירה הזו מול עיניהם. אך בעומק הדברים הסמל של יוסף הוא שור. "בכור שורו הדר לו". ומשום שנקרא שור רצו שמעון ולוי למוכרו למצרים כדברי יעקב "ברצונם עקרו שור".⁴ השור הוא הבהמה המרכזית לעבודת השדה וצמיחת היבול והתבואה. היא הבהמה המסמלת את עולם החומר והכלכלה. לכן עליה מצביעים יון ואומרים: אתם שייכים לחומר כמונו. קרן השור החומרית מלמדת שאין לכם חלק באלוהי ישראל. אך את התשובה כבר נתן השור במצרים. שאף שעמ"י מחובר לחומר הוא נשאר גם מחובר לאלוקי ישראל. כפי שיוסף פועל שור התחבר לחומריות המצרית ושמר בה על קדושתו. ומתוך כך התברר שחיבורו עם עולם החומר מוצלח אפילו יותר משל המצרים. תרבות יון ניתקה את החומר מהנשמה שמחייה אותו, ושמה בראש מעיינה חיים של תענוגות גופניים כדברי הרב קוק "מלאו את העולם פחזות והוללות על יסוד העיקר של לקיחת ציור הזמן ההווה".⁵ לעומתה היחס שיש בישראל לעולם החומר הוא כבסיס להופעת הקדושה. יחס זה נולד מכוחו של יוסף ומפעולתו במצרים. ודווקא יחס זה מביא לישראל את היכולת לארגן ולנהל את עולמות החומר באופן הטוב והמוצלח ביותר.

יוסף ואנטיוכס מלך יון בין קודש לחול

פרשיות השבוע המלוות את חנוכה הן יושב מקץ, שתוכנן המרכזי הוא מכירת יוסף על ידי האחים וגלגוליו במצרים. המגלה עמוקות¹ חושף סוד נפלא בקשר בין פרשיות השבוע לחנוכה וכותב שהשורש של גזירות היוונים על ישראל מונח במכירת יוסף למצרים. שיוסף בגימטריא זה "מלך יון", וכן "אנטיוכס" שהיה המלך היוני שגזר את גזירות הדת על ישראל הוא גימטריא "יוסף". עולה אפוא שיוסף הוא הכוח בישראל שמתנגד לאנטיוכס ויון. כשהאחים מוכרים את יוסף פירוש הדבר שהם אינם מקבלים את מה שהוא מייצג וסוברים שזה יכול להזיק ולפגוע בישראל. הרב קוק זצ"ל² מבאר שיוסף מייצג בישראל את עולם החומר המשותף בין ישראל לאומות העולם. כוחה של יון היא החכמה שידועת לארגן את עולמות החומר בצורה מסודרת ויפה, תוך הדגשת היופי הגופני והאסתטיקה. אותו כוח נמצא בדמותו של יוסף אך מהמבט הישראלי שלו. שמופחד ושונה בתכלית מכל דבר שדומה לו אצל האומות.

לאחר ההצלחה המצוינת בכלכלת מצרים עבר יוסף לנהל את הכלכלה העולמית בהופכו למשכיר לכל הארץ עקב הרעב שבא לעולם. כוחות אדירים אלו בניהול ושליטה על החומר ודאי הורגשו אצל יוסף גם קודם לכן. האחים ידעו שזה כוחו המיוחד ובדיוק מול זה נלחמו. האחים סברו שעם ישראל צריך להיות קדוש ונבדל ללא חיבור והתקרבות לעמים. לכן ראו בשיטתו של יוסף סכנה לבניין האומה הישראלית ורצו להורגו. הם חשבו שצדדי החומר של יוסף הם כמו של שאר העמים. לכן מקומו של יוסף הוא עם אומות העולם ולא כחלק ממשפחת יעקב ויש למכור אותו למצרים. אולם שם במצרים מגלה יוסף את כוחו האמיתי, שגם צדדי החומר שנראים שווים עם האומות הם שונים במהותם. דווקא יוסף הקרוב כל כך אל החומר מתגלה כקדוש ונבדל. הוא מדגיש כל הזמן את ההבדל בינו למצרים שהוא עברי וגונב מארץ העברים. וכן שומר על קדושת ברית המילה שהיא קדושה אלוקית שמוטבעת בלב החומר. היוונים אינם מסוגלים לקבל שבמעשה החומר יכולה להיות קדושה. לכן גוזרים דווקא על המילה, כאומרים, כפי שאנו שייכים לעולמות החומר כך באותה מידה שייכים גם ישראל. אך יוסף חושף שאותו מעשה שונה בתכלית. יוסף דבק בקדושת המילה דבר שהתבטא בעמידתו בניסיון עם אשת פוטיפר. ובניסיונו למול את המצרים ולחבר גם אותם לקדושת המילה. היוונים גזרו על ישראל - כתבו לכם על קרן השור

1. ואתחנן, אופן רנב
2. מאמרי הרא"ה, עמ' 94
3. רש"י, לז, ב
4. רש"י, מט, ו
5. עין איה, שבת, ב, ט

עם קדוש, באופן כללי, גוי צדיק, "ועמך כולם צדיקים". הצדקות והקדושות הזאת, במידתה הגדולה, כוללת את כל המעשים כולם ומקפת גם את החול השייך ומצטרף לקדוש. בין אם המעשה נעשה בפירוש בכוונה, באמירת 'לשם יחוד', או שאינו מלווה באמירת 'לשם יחוד', בין אם נעשה בתודעה או בלא תודעה, - יש לדעת שמציאות חיי ישראל, החינויות של כלל ישראל, כל בניין עם ד' בארץ ד', כולו קודש. צדיק פרטי עושה כל מעשיו בקדושה, וכן הצדיק הכללי הלאומי הכלל ישראלי נפגש בערך הקדושה, מתוך היצירה האלוקית של "עם זו יצרתי לי"⁶, הטבע המונח ביסוד כל הדברים השייכים לכלל ישראל ולבניין ארץ ישראל ויישובה⁷.

כולם שייכים למבנה הכללי של כלל ישראל ביסודו. יש מדרגות בקודש ומדרגות בחול, ואף מדרגות החול קשורות אל הקודש. גם בבית המקדש היו לשכות שפתוחות לחול - החול קשור לקודש, מואר מאור הקודש.

שאלה: האם הקדושה שרויה גם באנשי החקלאות?
 רבנו: כן, החקלאות של ארץ ישראל היא עבודת הקודש. דיבר על זה ה'חתם סופר', שדיבר על עבודת הקרקע שבארץ ישראל, עבודת הקודש באדמת הקודש, "להוציא פירותיה הקדושים". הוא מדגיש שלגבי עבודת הקרקע, זה דבר פשוט וברור שאין בו חידוש. החידוש הוא שגם כל מלאכה וכל אומנות שיש בה צורך ליישוב הארץ מצטרפת לקדושה. יש מדרגות שונות, אך כולן יחד בונות את בניין האומה, צד הקודש וצד החול, הצד הרוחני והצד החומרי. כל אורות הקודש הללו נמשכים מתוך המהלך והכיוון של האווירה הגדולה הכללית האלוקית של כלל ישראל. יש קדושה של אדם גדול וקדוש, אך יש להתרגל לכך שכלל ישראל כולו קדוש, גוי קדוש,

כל ישראל צדיקים, "ועמך כולם צדיקים"¹, "גוי צדיק"². יש מדרגות: צדיקים, חסידיים, קדושים. הקדושה היא מדרגה עליונה, כמבואר בפרק הקדושה ב'מסילת ישרים', שלמות של "כל מעשיך יהיו לשם שמים"³ ממש, "פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה", "בכל דרכיך דעהו"⁴, כדברי הרמב"ם בפרק חמישי מ'שמונה פרקים': ישתמש האדם כל חייו בעניין אחד, בכוונה אחת, בנקודה מרכזית אחת. הרמב"ם מסיים את הפרק הגדול שם: כשאדם מגיע למצב זה של שלמות, הוא קצת למטה ממדרגת הנביאים, הוא קרוב למדרגת הנביאים. הגמרא⁵ אומרת שחסידות מביאה לידי רוח הקודש. כל אחד מרבותינו מבטא זאת בסגנון אחר, "אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד". צריך לזכור מה זה ישראל. כלל ישראל - כולו בקדושה, ויש מדרגות בקדושה. יש רשעים ויש צדיקים, יש אנשי קודש ויש אנשי חול, יש אנשים שכולם קודש, אנשי ישיבה, אנשי תורה, אנשי נשמה, אנשי רוחניות, ויש אנשי מעשה, אנשי חקלאות וכדומה, - וכולם שייכים לכלל ישראל.

1. סנהדרין דף צ' ע"א.
 2. ישעיהו כ"ו ב'.
 3. אבות פרק ב' משנה י"ב.
 4. משלי ג' ו', ברכות דף ס"ג ע"א.
 5. עבודה זרה דף כ' ע"ב.
 6. ישעיהו מ"ג כ"א.
 7. ע"פ שיחות הרצ"א אורות התחיה פרק כ' עמ' 127-130.

על מה חשבתי כשראיתי את ליאו מסי, כוכב נבחרת ארגנטינה מנשק ומניף יחד עם חבריו, את גביע הזהב. מחשבות על סמלים לאומיים ותרבות.

כך נתברר לנו, כי שום מדינה אינה משתמשת במנורה בתורת סמל... לאחר שהחלטנו להשתמש במנורה חפשנו אלמנט נוסף והגענו לידי המסקנה, שענפי עץ הזית הם הביטוי היפה ביותר לאהבת השלום בקרב עם ישראל... (מעריב, 18 פברואר 1949 - כך נולד סמל מדינת ישראל).

לא בחיל ולא בכח

אולי מחוסר ידיעה או מסיבה אחרת, שכחו המציעים שהסמל שהציעו תואם להפליא את מראה המנורה בנבואות זכריה הנביא, אותה אנו קוראים בכל שנה בשבת חנוכה: "רְאֵיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב בְּלֶהַב וְגִלְגָּה עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נִרְתְּיָהּ עֲלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת לְגִזְרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. וְשִׁנַּיִם זֵיתִים עֲלֶיהָ אֶחָד מִימֵין הַגִּלְגָּל וְאֶחָד עַל שְׂמֹאלָהּ". (זכריה ד, ב-ג). חזיון זה מהווה במידה רבה מעין כותרת ומבוא לימי הבית השני, שאת אחד משיאם אנו מציינים בימי החנוכה. בהמשך אותה נבואה פונה הנביא אל זרובבל, המנהיג המדיני של שבי ציון בראשית ימי הבית השני: "וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶלִי לֵאמֹר זֶה דְבַר ה' אֵל זְרֻבָבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַל וְלֹא בְכַח כִּי אִם בְּרוּחַ אֱמֶר ה' צְבָאוֹת". יהושע בן יהוצדק משמש ככהן גדול וזרובבל משמש, כאמור, כפחת יהודה, המנהיג המדיני (ע"י חגי ב, ב). זרובבל מקבל

כשראיתי את ליאו מסי, כוכב נבחרת ארגנטינה מנשק ומניף יחד עם חבריו, את גביע הזהב בו זכו, לא יכולתי שלא להרהר במה שאנחנו כיהודים, מנשקים, מחבקים ומניפים בבתי הכנסת ובבתי מדרשות בכל שבוע במשך דורות. ממש בבחינת "אנו רצים והם רצים". ומגביע הזהב של ארגנטינה נעבור ל"גביע" הזהב של ישראל.

סיפורו של סמל

תשעה חודשים לאחר הקמת המדינה ("א בשבט תש"ט), נבחר לשמש כסמל למדינה הצעירה, סמל המדינה כפי שאנו מכירים אותו כיום - מנורת זהב שבשני צדדיה ענפי זית. "ועדת הסמל והדגל" שהקימה מועצת המדינה הזמנית פרסמה מכרו ובו קראה לתושבי המדינה להציע הצעות לסמל המדינה. למעלה מארבע מאות הצעות שהוגשו על ידי למעלה ממאה מציעים, נדחו, וההצעה שהתקבלה היתה של האחים גבריאל ומקסים שמיר (שפטלוביץ'). מעצבים גרפיים בוגרי בית הספר לאומנויות בברלין. בראיון שנערך איתם זמן קצר לאחר בחירת הצעתם אמרו: "השלב הראשון של העבודה היה - לימוד יסודי של סמל כל מדינות תבל,

הגביע והמנורה

שיגעון "חג" המונדיאל הגיע בתחילת השבוע, בשעה טובה, לסימונו. אך הדי חגיגות האוהדים ברחבי העולם וגם בארצנו עודם נשמעים מכל עבר. האמוציות שהאירוע הזה הציף, חרגו מכל אירוע אחר שאני מכיר, והביאו אותי להרהר קצת על משמעות הסמלים שמקיפים אותנו. המונדיאל מציף, מעבר להיבט הספורטיבי והתחרותי שבו, גם רגשות לאומיים, צבעים, דגלים, סמלים, היסטוריה של יריבויות בין מדינות, ועוד דברים רבים שאינם מתמצים בהבקעת שערי ניצחון. כל אלה יכולים להסביר מעט יותר את המטענים הרגשיים ההיסטריים, הבלתי רציונליים, שיושבים על משחק כדור פשוט לכאורה. בנוסף, האופי המית-אלילי שמקבלים שחקנים שבדרך כלל אין באישיותם שום מעלה ערכית ואינם מהווים בשום צורה מודל לחיקוי בתחומים החורגים מתחום התמחותם הספורטיבי, מלמד על הצורך העמוק של כל בני האדם לערוג אל מה שמעבר. אלא שכאשר הצורך העמוק הזה, איננו מתלווה לשאיפה רוחנית, מוסרית וערכית, הוא נהפך להערצת הכוח הפיזי כשלעצמו, העוצמה הגופנית גם מבלי שהיא משרתת מגמה עמוקה יותר.

"פתאום קול פנימי עמוק אמר לי: 'גמרנו עם המשחקים, אתה לא מוריד את הכיפה יותר'"

הרב מנחם נוביק גדל במשפחה דתית אך התרחק משמירת המצוות, ובזכות הרהור תשובה עוצמת ומפתיע חזר הביתה ובגדול. בראיון זה הוא מספר על פיתולי שנות הנעורים, החששות הגדולים בשערי מכון מאיר, ושליחותו הגדולה בבקעת הירדן

אבנר שאקי

תפילין, לא ציצית, כמעט כלום, אבל הכיפה כבר לא ירדה יותר. כמה ימים לאחר מכן ביטלתי את הטיסה. תוך זמן מאוד קצר הבנתי שאני לא מחפש את זה, ושהחיים שלי הולכים להשתנות לחלוטין."

האיש מן הבקעה

"רציתי להתחזק, הרגשתי שזה הדבר הנכון, ודוד שלי המליץ לי ללמוד במכון מאיר. זרמתי עם ההמלצה שלו, והגעתי למכון. עד היום אני זוכר איך נכנסתי בפחד גדול. במשך ארבע שנים בשיבה התיכונית עשיתי כל מה שיכולתי כדי לברוח מבית המדרש, מאוד סבלתי בו, והנה עכשיו אני נכנס מרצון. בכניסה למכון נתקפתי ברצון עז לברוח משם, אבל החלטתי להישאר. לא הכרתי אף אחד ושאלתי מי האחראי כאן, אמרו לי שהרב ביגון, אז ניגשתי אליו. אמרתי לו: 'חזרתי בתשובה, וחשבתי ללמוד כאן'. הרב זיהה את החששות שלי ואמר לי: 'גם אני חזרתי בתשובה, אל תדאג, אתה יכול ללמוד כאן בשמחה'."

"אחרי מספר חודשים במכון פגשתי את אשתי, שבאה מבית תורני ולמדה במכון אורה, וסך הכל למדתי במשך שנתיים במכון. לאחר מכן רציתי ללמוד במרכז הרב אבל לא היה כל כך מקובל אז שחבר'ה מהמכון עוברים לשם, אז התחלתי שם בשיעור א' למרות שהייתי גדול מהחבר'ה בשבע שנים. בסופו של דבר רשמו אותי שם כאברך מן המניין, וסך הכל למדתי במרכז במשך חמש שנים אשר מתוכן זכיתי ללמוד מרבי אברום שפירא זצ"ל בשנתיים האחרונות של חייו. במרכז היו לי שם תקופות קשות מאוד, אבל יחד עם זאת ובזכות כך גם התקדמתי מאוד. באתי מעולם אחר, וזה היה מאוד זר לי. הרבה פעמים הייתי מגיע לשער של הישיבה ורוצה להסתובב וללכת. לאחר הלימודים במרכז למדתי במשך שש שנים בהר המור, שם נקשרתי מאוד לרב מרדכי שטרנברג שאני עדיין מאוד כאוב על מותו, ובמהלך השנים הללו ניגשתי למבחני רבנות וקיבלתי סמיכה."

"זכינו להקים בית כנסת ולהעביר שיעורים בהר חומה, ולאחר מכן עברנו לישוב משכיות בבקעת הירדן והתחלתי לכהן כרב הישוב. המשכתי ללמוד, סיימתי כושר לרבנות עיר, וכיום אני לומד גם לדיינות. עיקר הפעילות שלנו בשנים האחרונות היא בבקעת הירדן, וגם פתחנו באזור מדרשה חדשה לבנות. אנחנו מרגישים שליחות גדולה בבקעה. אשתי מנהלת את חטיבת הביניים בבית שאן, ואנחנו גם יועצים לזוגות. אני מלווה חתנים ואשתי מדריכה כלות, ובאופן כללי רואים שיש המון מה לעשות באזור שאנו גרים בו. במכון מאיר למדתי את חשיבות הפצת אור ה' באהבה ובאמונה, וזה בעצם מה שאני משתדל לעשות כל חיי."

בש"ג, וזה שבר אותי".
כיצד נראה בתקופה זו של חיך החיבור לתורה ומצוות?
"זה היה עניין די שולי מבחינתי."

לא כל כך עסקתי בזה, אפשר להגיד שדי השארתי את העניין הזה מאחור. אחרי השחרור סתתי לעבוד במנהטן, וגם עישנתי שם כל מיני דברים. עבדתי קשה מאוד, הרגשתי שאני שחוק, ובכללי לא הייתי כל כך שמח. החלטתי לחסוך כמה שיותר כסף, ולצאת לטיול של

שנתיים - המזרח הרחוק, דרום אמריקה, מה שיזרום. היו לי חלומות גדולים, אבל עמוק בפנים הרגשתי חושך. דיכאון. וכמוכן שהעישונים לא עזרו לזה, אלא רק החמירו את המצב.

"לאחר תקופה מסוימת בארצות הברית יצאתי לטיול חוצה צפון אמריקה, ובמהלכו התחילו לבצבץ אצלי ניצנים של תשובה אבל לא הבאתי אותם לכדי מימוש. התכונן היה להמשיך לדרום אמריקה, אבל לפני כן החלטתי לחזור לארץ לחתונה של בן דוד שלי ואז להתחיל את הטיול הגדול. הגעתי ביום החתונה, ואנשים היו בהלם. אפילו אמא שלי לא ידעה שאני מגיע. באותם ימים הייתי בכלבול גדול כי היה לי קשר מאוד רציני עם מישהו בתקופת הצבא, והתלבטתי אם לחזור אליה או לנסוע לחו"ל, ובסופו של דבר החלטתי לטוס עם חבר לברזיל. הכל היה סגור, תכננו שהוא יטוס מעט לפני, והייתי אמור להצטרף אליו שבועיים לאחר מכן."

"אמנם היו לי תכנונים מאוד ברורים, אבל הקב"ה רצה אחרת. לאחר חמש שנים שהלכתי בלי כיפה, חוץ מבבית כדי לכבד את ההורים, פתאום הרגשתי חשק עז לשים אותה. הייתי בשבת אצל ההורים, ובמוצאי אותה שבת הלכתי למסיבת הפרידה מאותו חבר שתכננתי לטייל איתו. יצאתי מהבית של ההורים, באתי להוריד את הכיפה כרגיל ולשים אותה בכיס, ופתאום קול פנימי עמוק אמר לי: 'גמרנו עם המשחקים, אתה לא מוריד את הכיפה יותר'. לא הבנתי מאיפה זה הגיע, אבל זרמתי עם זה. כשהגעתי למסיבה כל החבר'ה הסתכלו עלי ולא האמינו למה שהם ראו. חלקם גם שאלו מה נסגר איתי. היום אני יודע שזה הרגע שהחזיר אותי לעצמי, לאלוהים. שנים אחר כך למדתי שהרב קוק כתב שהתשובה הפתאומית היא כמו ברק שמכה אותך ברגע התעוררות של ודאות, וזה פשוט נדבק בך. בתקופה שלאחר מכן עדיין לא התפללתי, לא

"נולדתי למשפחה דתית לאומית בירושלים", מספר הרב מנחם נוביק, 42, נשוי ואב לתשעה, רב הישוב

משכיות וראש מדרשת 'בינת בקעת הירדן'. "כשהייתי בן תשע עברנו לאפרת, שם למדתי עד כיתה ח', ובט' התחלתי בנתיב מאיר. אחרי חצי שנה העיפו אותי משם, עברתי לשיבה בבית אל, ובאמצע כיתה י' עברתי לשיבת נווה שמואל באפרת. בכיתה י"ב העיפו אותי גם משם, ובשמינית למדתי במכינה בנוקדים וגם עשיתי בגרויות. כפי שאפשר להבין הייתי נער די שובב, וגם מבחינה דתית הייתי די חלש. אם אתה לא בונה עולם רוחני איתך, ולי ולחברים שלי לא היה כזה, אתה נופל. אין ואקום. לצערי בחינך שקיבלנו לא זכינו לבניית עולם רוחני יציב ועמוק. 'לקראת סוף השמינית הורדתי את הכיפה, והפסקתי לבוא לתפילות. יחד עם זאת, עד אז לא הסכמתי לחלל שבת. אם חברים שלי היו רואים סרטים בשבת לא הייתי יושב איתם. לא הייתי דוס גדול, אבל גם לא יכולתי להיות מזויף. כמה שבועות לאחר מכן הרגשתי שהשבתות חונקות אותי, שאני אפילו לא יכול לשמור עוד שבת אחת, ואמרתי לחברים שלי שהחל מהשבת הקרובה אני מפסיק לשמור שבת. כמה שבועות לאחר מכן לבשתי ג'ינס אחרי הסעודה, ונסענו לבלות בירושלים. מאוד פחדתי שיקרה לי משהו רע, אבל יחד עם זאת גם היה בזה משהו כיף ומשחרר. שנים לאחר מכן הבנתי שהיום שבו התחלתי לחזור בתשובה הוא היום שבו הורדתי את הכיפה. אני לא ממליץ על זה לאף אחד, אבל ברור לי שזו פשוט הייתה צעקה. לא יכולתי עם הבינוניות הזו, הנשמה שלי דרשה משהו הרבה יותר אמיתי ועמוק."

כיפת ברזל

"אחרי נוקדים עברתי למכינה ביתר, כי החלטתי לתת צ'אנס אחרון ליהדות. עם זאת לצערי לא למדתי שם ברצינות, זה היה יותר כדי למשוך זמן עד הגיוס, וגם משם העיפו אותי. נותרו מספר חודשים עד יום הגיוס אז סתתי לטייל ולעבוד בכמה מדינות בעולם, ולאחר מכן התגייסתי לסירת נח"ל. הייתי ביציאה מלבנון, בחומת מגן, באינתיפאדה, ועברנו דברים מאוד לא פשוטים. הרבה אנשים שהכרתי, חברים ושכנים, נהרגו ונפצעו בתקופה הזו. אחרי תשעה חודשים בצבא העיפו אותי גם מהפלס"ר, כי למרות שהייתי מאוד מורעל היו לי לא מעט בעיות משמעת. זה היה מכה קשה לאנו מבחינתי. מהפלס"ר עברתי לפלח"ר 50, מה שנקרא נח"ל מוצנח, ושם היו הרבה תורנויות מטבח ושמירה

לומדים מהעבר

בִּפְרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ הַתּוֹרָה מְמַשִּׁיכָה בְּסִפּוּר שֶׁל מִכִּירַת יוֹסֵף. יוֹסֵף פָּתַר לַפְרָעָה אֶת הַחֲלוּמוֹת, וּפְרָעָה מָנָה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת מוֹשֵׁל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמְשֻׁנָּה לְמִלְכָּה. אַחֵי יוֹסֵף יוֹרְדִים לְמִצְרַיִם כְּדֵי לִקְנוֹת אֶכָּל בְּרָעֵב, וְיוֹסֵף מְזַהֵה אוֹתָם וְהוּא מַחְלִיט לְהֶאֱשִׁים אוֹתָם בְּרִגּוּל. הָאֲחִים לֹא הִכִּירוּ אֶת יוֹסֵף וְלֹא זָהוּ אוֹתוֹ.

כְּאֲשֶׁר הָאֲחִים שׁוֹמְעִים אֶת טַעֲנַת יוֹסֵף עַל כֵּךְ שֶׁהֵם מְרַגְּלִים, הֵם נִזְכָּרִים בְּמָה שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּמִכִּירַת יוֹסֵף, וּמִתְחַרְטִים עַל כֵּךְ מְאוֹד. וּבְהִמְשָׁךְ, כְּאֲשֶׁר יוֹסֵף דּוֹרֵשׁ לְהִשְׁאִיר אֶת בְּנֵימִין אֶצְלוֹ לְאַחַר שֶׁהִגְבִּיעַ נִמְצָא אֶצְלוֹ, הָאֲחִים אֵינָם מְסַכְּמִים! הָאֲחִים לָמְדוּ מִהֶעֱבֵר וְרָאוּ עַד כְּפָה כֵּעֵד הָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּיוֹסֵף כְּאֲשֶׁר מָכְרוּ אוֹתוֹ לִישְׁמַעֲאֵלִים, וְעַכְשָׁיו הֵם לֹא הִיוּ מוֹכְנִים לוֹתֵר עַל בְּנֵימִין! הֵם הֶעֱדִיכּוּ לְהִשְׁאֵר אֶתוֹ בְּיַחַד, מֵאֲשֶׁר לְהִשְׁאִיר אוֹתוֹ אֶצְלֵי יוֹסֵף.

גַּם אֲנַחְנוּ יוֹכְלִים לְלַמֵּד מֵאֲחֵי יוֹסֵף, שֶׁגַּם אִם עָשִׂינוּ פֶּעַם דָּבָר לֹא נָכוֹן כְּלִפִּי מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, אַח אוֹ חֵבֵר, עֲלִינוּ לְחַשֵּׁב עַל כֵּךְ וּלְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁזֶה לֹא יִקְרָה שׁוּב. וְכֵּךְ נוֹכַח לְתַמִּיד לְחַזֵּר וּלְהִיּוֹת חֲבָרִים וְאוֹהָבִים עִם כָּל הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ!

ישי, ערוץ הילדים

שאלה בפרשה

- מדוע הפרות נשארו רזות גם אחרי שבלעו את השמנות?
- כמה מאחי יוסף ירדו למצרים לקנות אוכל, בשתי הפעמים?
- על מי נאמר 'ויסוב מעליהם ויבך'?
- למה יעקב הסכים בסוף לשלוח את בנימין?
- אצל מי נמצא הגביע?
- מה פירוש המילה 'לשבור' בפרשה?

« מקץ

שלחו אלינו תשובות באתר ערוץ מאיר לילדים, ואולי תזכו בפרס!

המונח בפרשה

מצאו למה התמונות רמזות מתוך הפרשה

משחקי פנסים

כבר מיציתם את משחקי הסביבונים בלילות חנוכה הארוכים והחשוכים? אז הנה עוד כמה משחקי חברה מוארים שמתאימים בול לחג! כל מה שתצטרכו זה פנסים - אפשר להשתמש באלה שבפלאפון.

• **מחפשים את המטמון** - לפני המשחק, מישהו מחביא ברחבי החדר מטבעות שוקולד. מכבים את האור, מדליקים את הפנסים, וקדימה, לחיפושים! מי שמוצא הכי הרבה הוא המנצח - והוא גם יכול לאכול את כל מה שמצא! :

• **לאור הזרקורים** - מתפזרים בחדר, ועומדים במקום. מכבים את האור, ואז מישהו אחד מתחיל להסתובב עם הפנס, עד שהוא מדליק אותו ומכוון אותו על אחד המשתתפים. המשתתף צריך להתחיל לספר סיפור. כשבעל הפנס מכבה אותו, הוא מפסיק, ואז הבא שנופל תחת אור הזרקור צריך להמשיך!

• **גרסה אחרת למי שלא אכפת לו להתפדה**: בחדר החשוק, כולם מוזמנים לעשות תנועות ופרצופים מצחיקים, ואז בעל הפנס מדליק את האור. מי שנתפס באור הזרקור עם הפרצוף הכי מצחיק הוא המנצח!

• **לרדת מתחת לאור** - בשביל המשחק הזה צריך שני אנשים עם פנסים חזקים, שיוצרים אלומת אור רצינית. השניים עומדים זה מול זה, מכוונים את האור שלהם לאמצע, עד שנוצרת אלומת אור חזקה ביניהם. עכשיו תבדקו: מי יכול לעבור מתחת לאור? אם כולם מצליחים, מורידים את האלומה מעט. את המשחק הזה נוהגים לשחק גם עם חבל או מקל ארוך, אך היתרון כאן הוא שגם אם תיכשל, אפילו לא תישרט!

• **הודעות פנס** - כל משתתף מקבל בריסטול שחור וסיכה. בעזרת הסיכה הוא צריך לחורר צורה של אותיות, וכך הוא יכול לכתוב מסר. אחר כך מאירים בעזרת פנס דרך החורים על קיר לבן, וכולם מנסים לפענח את המסר! טיפ - הרחיקו מעט את האותיות זה מזה, אחרת מתבלבלים...

המלצה שבוע

חנוכה עדיין כאן! היכנסו לדרך חנוכה באתר ותינהו ממגוון התכנים שלנו לימי חנוכה! בנוסף: 'מכבירץ' - משחק חנוכה חדש ומאתגר!

- מצאתי עבודה! איפה? בחנות בגדים! איך שם? תפור עלי!

- מה אומר המדען לאשתו? יום ניסויים שמח!

- מה קורה כשכבשה אוכלת הרבה ענבים? צומח לה צמר גפן...

חיזה בפרשה

הסבירו: ספרו של השולחן ערוך על הרמב"ם נמצא בפרשה!

1

הזוכה לפרשת וישלח: מבשר שלום זונשיין!

ההשגות העליונות, שהן באות בדרך התגלות, של עולמים שלמים, אי אפשר להשיגן כי אם לפי אותה המדה שהרצון והשכל הם מאוחדים באחדות גמורה, שזהו יסוד הקודש, הנובע ממקור קבלת מלכות שמים שלמה, ששורשה הוא הארת אור האחדות, ד' אחד ושמו אחד. במדרגה זו כל מה שהוא מושכל בהשכלה הוא מוטבע בעומק הרצון, וממילא הוא מתגשם גם כן בחיים בפועל... (שמונה קבצים ח, קכח)

על סדר היום

הרב שלמה אבינר

אמת ופוסט אמת (רשם מתוך שיעור: הרב מרדכי ציון)

חז"ל מודיעים לנו שבעקבתא דמשיחא, האמת תהא נעדרת, שנעשית עדרים עדרים. כל קבוצה והאמת שלה, כל אחד והאמת שלו. שום דבר אינו ודאי, הכל ספק. בכל יש להטיל ספק, מלבד בספקנות עצמה. אין אמת. אנו אחרי עידן האמת: פוסט אמת. התקשורת מובילה את הספק. אין איש ואין אשה. אין יהודי ואין גוי. אין טוב ואין רע. מה שנקרא עתה: פוסטמודרניזם. כמובן, לא כן, אנחנו תלמידי משה רבנו. חז"ל אומרים: הוודאי שמו, כן תהילתו.

ד' אלקים אמת (ירמיה י'). הוא אלקים חיים ומלך עולם. קרוב ד' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת, וטהר לבנו לעבדך באמת. הקדוש ברוך הוא אמת.

נכון שיש כשבע הגדרות מהי אמת, ולפעמים יש להן מסקנות שונות. יתר על כן, גם בתוך כל הגדרה, יש פעמים רבות לכאן ולכאן. מתוך כך נוצרים ספקות. אך אין לעבור לקיצוניות ולהחליט שהכל מוטל בספק. ודאי שיש דברים שהם אמת בעיני כל אדם ישר. יתר על כן, המאמץ לברר בתחום המדע מהי האמת, הוא מאמץ תדיר. כמו שמסביר קרל פופר, ביחס לפילוסופיה של המדע, את העיקרון השלילה המתמשך. אם אין אמת, אין שום ערך לאף אמירה! כל אמירה שווה לאחרת, כלומר לא שווה כלום. אין הבדל בין הוכחה להיפוכה, בין ידיעה לאמונה טפלה,

בין תפיסה ממשית להזיה, בין עדות אמת לעדות שקר. זה סוף השכל, כלומר שיגעון. לפי הפוסטמודרניזם, האמת היא הנורמה של עצמה. אין טעות ואין לא-טעות. אין כנות, אין שקרנות. תפיסה זו אינה חדשה, היא ישנה, אך בזמן האחרון, היא החריפה מאוד.

אבל עם זאת, יש התקדמות המדע והידע. הוא נבדק ונעשה מדויק יותר. תלמיד תיכון יודע יותר מאריסטו, יש מבול של מידע. אך אין זה מטריד את הפוסטמודרניזם, הם ממשיכים לטעון שאין אמת. נכון שהפילוסוף קאנט הסביר שאין אנחנו מכירים את הדבר כשלעצמו אלא את רק התופעה. אך אין לצעוד עוד צעד של ניתוק מהמציאות. ודאי יש מציאות, אך אנחנו תופסים אותה דרך ההכרה שלנו. כמה זה רחוק מהרלטיביזם המוחלט שבו האדם הוא קנה מידה בלעדי לכל דבר, ואין כאן אלא ניהיליזם אפיסטמולוגי.

ושוב, אפשרות הטעות, אינה מסלקת את האמת. בעצם המילה 'טעות', יש הנחה מובלעת שיש אמת. האמת היא פרי של חיפוש מתמיד, דרך ניסוי וטעיה. אנו, בני תמותה, לעולם לא נוכל להשיג אמת מוחלטת, אבל נוכל לטפס לאיטנו, כדברי מרן הרב קוק בספרו אורות הקודש חלק א על מדרגות הוודאות. האמת היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. אכן, יש לפחות שבעה מדדים לאמת, גם לדרך

- להגיע לאמת.
1. תורת הברירות. אבידנציה, Evidence. פשיטא. דברי אמת ניכרים, ואינם זקוקים להוכחה. האמת עדה לעצמה. כמובן, יש שחושבים דבר למובן מאליה, כגון שכדור הארץ שטוח, עד שמתברר שזו טעות. אך בהחלט, יש גם דברים שהם ברורים מעצמם.
  2. תורת ההתאמה, Correspondence. האמת היא מה שתואם את המציאות. כמובן, גם בזה יכולה לחול טעות, ואין שיטה זו מספקת ודאות, אלא רק סבירות, שגם היא בעלת ערך רב.
  3. תורת העקביות. קוהרנטיות, Coherence. ככל שתיאוריה אחת מסבירה תופעות רבות, כך גדל הסיכוי שהיא נכונה. עיין ספר אורות למרן הרב קוק עמ' קל. כמובן, תמיד אפשר לטעון שביום מן הימים תתגלה תיאוריה אחרת אשר תסביר מכלול גדול יותר של עובדות. ובכל זאת, זו הגדרה חזקה מאוד.
  4. תורת ההסכמה, הקונצנזוס, Consensus. דבר שרבים מסכימים לו, במיוחד אם הם בקיאים בנושא. עם זאת, עלולים ליפול בפח של הרלטיביזם.
  5. תורת הפרגמטיזם, Pragmatism. האמת היא מה שמצליח במציאות. אך כך אנו מתרחקים מן האמת, ואין מקום להאריך.
- המשך המאמר בעמוד 66

בס"ד

חומלץ לבני ישיבות
הלומדים השנה מסכת שבת!

ספר חדש של
הרב שלמה אבינר שליט"א
נשיא ישיבת עטרת ירושלים

פסקי שלמה
מלאכות
שבת

>>> חזר למלאי

פסקי מרן -
אורה חיים

הכל
במקום
אחד!

- לשון בהירה, ברורה ונגישה לכל!
- הגדרות ופסקי הלכות על ל"ט מלאכות
- דיני ומנהגי שבת
- שו"תים על שאלות חדשות
- שיעורים בעיון בגמרא שבת

לימודים, הלכות, הנהגות והדרכות של
מרן הגאון הרב אברהם יצחק הכהן
קוק זצ"ל על שולחן ערוך אורח חיים.
כתיבה ועריכה: הרב שלמה אבינר

להזמנות <<< www.chavabooks.co.il | 02-9973168

054-4499832 | תחנת

להזמנות <<< www.chavabooks.co.il | 02-9973168